

Վսակայն անՏամեմատ երջանկութիւնը մահկանացոյ
Բ՛րդոց բաժինը չէ աս արտասուաց ձորին մէջ, ինչ-
պէս որ Տէր Վաւիթ Մկրտիչն ալ եղաւ, որ Պօմ-
պէյ բնակած ժամանակը իր ոտքին մէկ ցաւալի ախա-
ռէ պատահեցաւ, որուն Շոթլիպի չոր ու ցուրտ ինչ-
ման ներհակ եկաւ: Ուտի իր բարեկամները համա-
ղեցին զնոյրը որ ողը փոխէ. 1836 ին Վալկաթայի փո-
խանորդին մահը որ լուեցաւ, Առաջնորդը Տէր Վա-
ւիթ Մկրտիչը անոր աեղը յաջորդելու ընարեց, ու
զինչը պէտք եղած հրամաններով Վալկաթայ իրեկեց,
ուր ապրիլի 12. 1837 ին հասաւ: Իր ուսմանը, բա-
ռեպաշտութեանը, բարեկարգութեանը և անարատու-
թեանը համբաւը իրմէն առաջ մինչև Կանգէն ծովե-
ղերքները գացել էր, և աս քաղաքին չայ բնակիչ-
ները բնդունեցին զնոյրը ամեն կերպ պատուել և յոր-

« Բաժանման հիմնը իր առատասիրտ և հայրենասեր սրտով ակնյմն րուն ստորագրութեամբը ” Սուրբ Ամենափրկիչ ” Հայրց վանքին դարձաներ հաստատութեանը համար հասցեյն մը կը ժողվէ : Պարոն Վրիգորյան . Մարտացի Հայազգի աշխուական մը կտակատ 0,000 հափի ձգեց վարժարանին համար , և իսկուպէս յայտացի թէ Կարիւթիոյ Հայերը նախանձաւոր իրի ըլլան ան Պարոնին աշխու օրինակին հետեւելու , այնչափ օգտակար և ցանկալի նպատակին մը յատուկ յիշմունքեանը առատածեւն օգնութիւնով ջանալու : Եթեարութեամբ կը փափայէինք որ սա քահանային գոթութեան արժանաւոր սա գործը ամենն կերպով յաջողութիւնով գանայ :

ԶԱՄԻՌՆԻՒ

4 Յունիս:

ներուն բոլոր երաժշտական դործիքներն ալ երեւցան . վերջապէս շրջակայ տըները՝ թէպէտ աղաւտեցան . բայց շատ վնաս կրեցին :

Կըսէի թէ կողք պատճառ եղեր է աս կրակին , աղէկ մարտձ չըլլալով երեկ իրիկան տեսարանէն ետքը : Գեւ ստոյգ չենք գիտեր բոլոր վնասներուն ճիշդ գումարը , անանկ կը կարծւի որ՝ 20,000 լիւրէ սթէպլին կը հասնի , կամ ինչպէս ոմանք կը հաստատեն , 50,000 լիւրէ սթէպլին , որ է 5:500,000 զուռուշի չափ :

Երաժ ձիերուն մէկը Մաղեփա կոչւած , կըսեն թէ 2000 լիւրէ սթէպլին կածէր , որ է 220,000 զուռուշ :

Քանի որ աս ձախորդ զխառածը պատահեր է , երկու հարիւր հոգի աւանց պաշտօնի մնացին :

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
ԱՆԳՂԻՒ

Լ ծնունդ 13 յունիս : Բուհեւեան կողմի ապրանքները հասարակօրէն խիստ թուրութեան մէջ են . բայց կը յուսացի թէ աս վիճակը մօտ օրերու կը փոխուի :

Մեռաքս : Միշտ անշարժութեան մէջ է . ապրանք ունեցողները շատ աշխատեցան որ գինները հաստատ պահեն , բայց չուար չեղաւ , որովհետեւ շատ մեռաքս կայ քաղաքի մէջը ու առնող խիստ քիչ է :

Չամիչ : Իգմիրու կարմիր չամիչը կուզի . բայց թուրախաղովն (քուշ իւզիւմիլին) գինը 1 շէլին իջաւ , ու աս պատճառի բաւական ապրանք վաճառվեցաւ տաանը հինգ օրվան մէջը :

Լ Ֆիօն : Թուր է . 10 սընտուկ Իգմիրու ապրանք վաճառվեցաւ 9 շէլին 3 բէնս լիւրան :

Սոկամանի : Լաւ ապրանքը կուզի ու գինը 12-12 1/2 շէլին է :

ԻՂԱՆԻՒ

Թրքատ 16 յունիս : Բուհեւեան հաւատարմութիւնը սկսաւ հաստատվիլ . բայց բոտակը միշտ հազուադէպ է անոր համար խիստ քիչ դործաւ նութիւններ կը լինեն :

Կտաւատ : (բէթէն թօհուր) : Գրեթէ ամենին չի կայ . Իգմիրու ապրանքը՝ 6 3/4 - 7 ու Սիկիւլայինը՝ 7 3/4 կընայ վաճառվիլ :

Սոսամ : Կուզի . մանաւանդ ստալնի դործատուններուն համար . Իգմիրունը՝ 9 1/4 ֆիօրին , Կսոլբեստանինը՝ 8 1/4 , ու Լպիլտոսինը՝ 8 1/4 զիւրաւաճառ են . հիմակու հիմայ միայն 1200 սթարօ սոսամ կայ քաղաքի մէջը :

Լ Ֆիօն : Թուր է . աս օրվան գինը՝ 6 3/4 ֆիօրին է :

Տորոն : (բէթ պոյա) Միշտ անշարժութեան մէջ է , թէպէտ շատ ապրանք չի կայ քաղաքի մէջը . աս օրվան արժողութիւնը 25 1/2 - 26 ֆիօրին է :

Բամպակ : Մի և նոյն թուրութեան մէջ է . Իշմիրու ապրանքը ըստ տեսակին 28-32 ֆիօրին է . Սարօն՝ 44-45 . Բան քիւրայինը՝ 32-34 :

Մեռաքս : Բնաշարժութեան մէջ է . Պրուսայինը՝ 7-8 ֆիօրին . Սէշտուրը՝ 9-10 . Պարեամբօլուրի նը՝ 6 1/4 :

Քաղաքիս առեւտրական գործառնութիւնները քիչ մը սկսան շարժիլ , որովհետեւ նոր հունձի ապրանքները արդէն կուգան դուրսերէն . թէպէտեւ մինչև հիմայ տակաւին խիստ քիչ ապրանք եկաւ :

Տորոն : (բէթ պոյա) Քանի մը պալեա նոր հունձէն եկաւ ու տէրերը 250 զուռուշ կուգին . բայց ծախ մը չեղաւ : Լաւրպայի լուրերուն նայելով՝ պէտք է որ աս տպրանքը չափաւոր գիններով առնեն դուրսերը . ապա թէ ոչ , վնաս ըլլալը յայտնի բան է :

Բուրգ : Լմերիքայի վաճառականները եկած ապրանքը գնոյ կառնեն 205 զուռուշ տուաջին տեսակը ու 195 զուռուշի երկրորդը . չի բանված լաւ ապրանքը 200 զուռուշ զիւրաւաճառ է :

Մեռաքս : Ոմանք կը հաստատեն թէ աս տորքան հունձը այնքան շատ չէ , ինչպէս որ առջի բերանը կը յուսացիլ . անոր համար աս ապրանքը սկսաւ քիչ մը ուզվիլ : Պրուսայի երկուն խալպան 240 զուռուշ ու կարճ խալպան 260 գնոյ առնող կայ : Պարեամբօլուրին գինը՝ 125 զուռուշ է օխան :

ՃԱՆՈՑՈՒՄ

Սարգսեան դպրատան վերադառնալ Պուկաս Գ . Պալագարեանը պատիւ կը համարի իրեն ծանուցանել հասարակութեանը թէ , ասկէ ետքը մինչև վեց ամիս նոր աշակերտութիւն ընդունելու չի յիշեալ աղջկանց դպրատունը . որովհետեւ արդէն հարուր յիտուն հոգի կան , որոնց համար հազիւ թէ բաւական կընայ ըլլալ դպրատունը , ու դատարաններն ալ անկէ աւելի աշակերտութիւններու արժանաւորապէս կառավարութիւն չեն կրնար ընել :

Բայց վեց ամիսէն ետքը , սորված աղջիկները եղբայր՝ կրկին ծանուցում պիտի ըլլայ հասարակութեան օրագրութեան միջոցով , ու մէկ ամիս ժամանակ տրվելու է որպէս զի աղջիկները դպրատունը խրկելու փափագող ծնողները կրնան անատենը միայն գիր ընդունելութեան խնդրել վերադառնալ . վստահ զի ուրիշ ժամանակ որուն որ ըլլայ հրամանագիր տրվելու չէ դպրատունը երթալու :

ՍԻՒՆԵՆՅ ՐՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Որուն մինակ նպատակը Հայոց աղբին ուսումնական յառաջագիժութիւնն է , և մասնաւորապէս Օլիւնիոյ սուրբ Մկրտիչեան վարժարանը ալ աւելի ծաղկեցնելու հարկաւոր եղած գիրքեր և ուսումնական գործիքներ Լաւրպայի բերել տալով , ու նոր դասատուներ կարգելով , մանաւանդ լաւարհագրութեան , Գրիգորայի , Լ . Ճարայի և ուրուարութեան (բէսիմ) :

Լսելներութեան անունը Սիւնեաց ընկերութիւն գընել արժան դատվեցաւ , ի յիշատակ այն երեւելի դպրատուներուն , որոնք մեր սուրբ Թարգմանիներուն Սահակայ և Մկրտիչայ ժամանակը Սիւնեաց Սահանդին մէջ շինվելով հետզհետէ ծաղկեցան . մանաւանդ ութերորդ դարուն մէջ մեծ համբաւ ստացան : (տես Հնախօս , Հայաս . Գ . 87)

Սիւնեաց ընկերութեան հիմնադիր և պաշտպանները Թրքատու մեծապատիւ և աղքատեր աղաները ըլլալով , յիշեալ ընկերութեան կառավարչին ընտրութիւնը ա-

ռանց ընդգիժնութեան միշտ անոնց հայրենասէր ինտելլեկտուալն է ըստ ամենայն մասին . ուստի այս անգամ յիշեալ աշակերտուն յատուկ խնդրոնքը Պուկաս Գ . Պալագարեանը զընտար վերադառնալ ընտրվեցաւ :

Տարեկան ստորագրութեան գինը՝ Սիւնեաց ընկերութեան անգամ գրվելու համար՝ 50 զուռուշ է կրկին հաստատուել . ու ամեն իրեք ամիս նոր ստորագրողներուն անունները օրագրութեան միջոցով հրատարակվելու է :

Ով որ կը փոխադրուի ասանկ աղքատիւ անհայտ գործի մը մասնակցը ըլլալ՝ ամենքաղք կընայ ստորագրվիլ , Լաւրպայ Երարատեանին յարգի գործակալներուն դրատունը :

ՎԵՅՆԱԶԳՈՒԹԻՒՆ

Կոստանդնուպոլսեցի յարգի Սիւնեան պարօն Պուրաթը որ հիմա թրքատ կը բնակի , նոր վայելչագործի միւսկի տակաւ , մ.տ օրերու , 15-16 թերթ միւսկաւ թուրք լիւրէ , 78-80 կերպ ա . բ . դ շինած է . որոնցմէ 38-40 անակին ձեւերը մինչև և , օ , ֆ գրված է , մնացեալներուն ձեւերն մը գիրով միայն ցոյց տալու է ինչ կերպ ըլլալ : Ետեղմէ մէկքան ձեւ գրեցաւ անանք , որոնք վայելչութեամբ ու հասարակ զարմանքներու մէջ : Կը յուսանք որ բոլոր աղքատներ անձինքները յիշեալ պարօնի վայելչագործի յաջողութիւնը յորդոնելու , ու Հայոց գեղեցկագործութեան պայծառութեանը օգնական ըլլալու համար ինքնաշօթ անգամ կը գրին աս գիրքին աղբիւրն , որուն գինը՝ 5 ֆիօրին է , այսինքն գրեթէ 55 զուռուշ : Երաւոյն Երարատեանին գործակալներուն մօտ ամեն քաղք , ով որ ուրիշ կընայ իր ստորագրութիւնը թուրք մը վրայ գրելով ձեւ հոն , ու երբոր գիրքը լինայ , ամեն մեկուն մէջմէկ հատ տալով 55 զուռուշ ըստակը պիտի առնել :

ՆՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ . աս Օրագիրը շարունակ անգամ մը կը արդիլ :

Տարեկան ստորագրութեան գինը՝ 120 զուռուշ է , կանխիկ . ով որ ուրիշ կընայ ստորագրվիլ :

Իգմիր՝ օրա քրտութեան տպարանը :

Պալագար՝ Սիւնեաց խանը Լիւրիցի Սաւառեանի Պալիթ աղային գրատունը :

Պուրաթ՝ Քաղաքի մէջ Սատմէոս ու Գրիգոր աղայից մաշալան :

Լաւրպայի Երարատեանի Կարտպետ աղային մաշալան :

Յոգլէ (Լաֆա) մեծապատիւ Մարատ Եղայի դրատունը :

Թրքատ՝ Երեւանի Գրիգոր աղային գրատունը :

Լաւրպայ՝ Տարեկանի անհայ Սարգսին մաշալան :

Տիւրքալէր՝ Պարօն Վալիմանի մաշալան :

Լաւր՝ Պալագարեանի աղայ եղբայր մաշալան :

Պալագար՝ Լաւրպայի առաջին թարգման աղայ խաչիկին տունը :

Գալեթ՝ Երեւանի Սաւառեանի Տակոր աղային վաճառատունը :

Պուրաթ՝ յարգի պարօնաց Երարատը որդեղ և ընկերաց վաճառատունը :

Ով որ ուրիշ կընայ մասնաւոր բան մը տպել տալ Երաւոյն Երարատեանին մէջ՝ 40 փարպ հատուցանելով ամեն մէկ տողին համար . թէ որ տպվելու բանը արժաւոր համարի օրագրութեան վերադառնալ :

Ի ՏՊԵՐԵՆԻ ՍՏԵՓԵՆՈՍԻ ՊԵՊՈՆԵՆ